

6.GAIA (6.1)

6.1) KAPITALISMOAREN KRISIA ETA TOTALITARISMOAREN IGOERA. GIZARTEA, POLITIKA ETA LANA ALEMANIA NAZIAN ETA ITALIA FAXISTAN

- Totalitarismoaren igoeraren zergaitia:

1929ko krisiak langabezi maila eta pobrezia maila altuak utzi zituen, eta horrekin batera haserre soziala zegoen. Horrek nazioa krisi ekonomiko eta politiko batera eraman zuen eta egoera horretan estatu sendo bat sortu nahi zen, nazioaren berreraikitze eta birsortze batekin. Alemaniaren kasuan Versalleneneko ituna, 1. Mundo gerra eta alemaniaren porrota eta gero ekonomia egoera larri batean zegoen eta gorroto eta mendeku nahia sortu zen Alemanian. Gero eta jende gehiagok demokrazia ustel eta korrupzioz betearen kontra joan zen eta proposamen politiko berriak agertzen ziren ordena eta potentzia berreskuratzeko, eta hiritarren duintasuna berreskuratzeko kapitalismoaren eta korrupzioaren aurka jotzen. Diktadurak 20 eta 30. mendeetan hasi ziren hedatzen; Italian, Alemanian, Espainian...

Versailleseko itunaren arabera, Alemaniak 132 biloi marko zor zizkion Frantzia eta Ingalaterrari gerran egindako kalteengatik biztanleria zibilari baina Alemaniak zeukan larritasun ekonomikoagatik ordaintzeari utzi zion 1923an eta horren ondorioz Frantziak alemaniarrenak ziren meatzaritza lurak okupatu zituen eta ustiatzen hasi zen.

- Mussolini eta Hitlerren igoera

ITALIA ETA MUSSOLINI

1MG bukaeran, krisi ekonomiko larri bat zegoen eta horrekin batera industria suntsituta geratu zen. Honek inflaxioa ekarri zuen eta langabeziak gora egin zuen. Egoera honetan prezioak igo ziren eta herritarrek ez zeukaten erosteko ahalmenik. Testuinguru politikoan kokatzeko, Biennio Rosso 1919-1929 zegoen karguan, Alderdi sozialista eta komunistako koalizioa zen. Honek gatazkak sortarazi zituen hirietan eta nekazaritza gatazkak. Erregeak, burgesia, lurjabeak, armada eta eliza ideologia kontserbadorea zuten eta boltxebismoa Italian garatzeko beldurra zuten, hau da, langile antolakuntzari eta elkarkidetzeari beldurra.

1919. urtetik aurrera, politikan sozialismoan hasia zen Mussolini talde paramilitar antikomunista bat sortu zuen, sozialista ohiekin, intelektualekin eta elite ekonomikoekin. Armada eta elite ekonomikoarekin gero eta harreman hobeagoa garatzen joan zen eta 1921, urtean partidu nazionalista Fascista sortu zen. Haien promesen artean laneko orduen erregulazioa, gutxieneko soldata ezartzea eta aseguru soziala ziren. Programa ideologiko-politiko bat sortu zen birsorkuntza nazional baten ezinbestekotasuna ikusten zutelako Italia nazioartean sendotzeko eta herrian ordena berreskuratzeko. Irredentismoarekin batera Italian esentzia berreskuratu zen.

1922. Urtean sindikatu sozialistak eta komunistek greba orokor batera deitu zuten herritarrak eta ondorioz, talde faxistak mehatxuak eta indarra erabiliz gerra apurtu zuten hainbat sektore garrantzitsuetan. Gobernuak ez bada gai ordena ezartzeko, guk jarriko dugu. 1922ko urrian, talde faxistak erromako martxa antolatu zuten eraikuntza publikoen komunikabideen okupazioarekin etab. Indarra erakutsi zuten eta armadak ez zuten ezer egin horren aurka nahiz eta sozialisten gobernuak interbentzioa agindu, beraz armada faxismoa lagundu zuen.

HITLER ETA ALEMANIA

1921. urtean, krisialdi ekonomikoa zegoen bitartean, Hitlerrek Alderdi nazional sozialista sortu zuen (NSDAP) eta alderdi honekin batera milizia armatu baten sorrera eman zen (SA). Ideologia antikomunista eta birsortzailea zuten eta Alemaniako alderdi tradizionalekin bukatu nahi zuten Alemania berri eta puru bat sortzen benetako funtsa berreskuratzeko. Nazioaren sinbologia sortu zen esbastika, erromatar agurra.. eta desfile eta eszenografiak garrantzi handia zuten.

1923. urtean, Hitlerrek estatu kolpe bat eman zuen eta porrot bat izan zen, ondorioz 6 hilabete kartzelan egon zen eta Mein Kampf idatzi zuen bere ospea areagotzeko, Alemaniako egoera sozial eta politikorako irtenbide aurkitzen ez duen sistema politiko baten alternatiba gisa.

1929. Urterako, Nazional sozialismoak ospea lortu zuen burgesian eta nekazaritzan, langile eta armadaren artean. Krisi ekonomikoak alternatiba naziaren giza onarpena erraldoitu zuen.

1933. urtean NSDAPk hauteskundeak irabazi zituen botoen 43%arekin eta alderdi katolikoan laguntzarekin.

HITLER ETA MUSSOLINIREN TOTALITARISMOEN EZAUGARRIAK

Politikan: alderdi bat, sindikatu bat eta ideologia bakar bat zegoen eta gizartearekin zerikusia zuten esparru politiko guztiak estatuaren kontrolpean zeuden. Lider salbatzaile baten irudia sortu nahi zuten nazioaren etorkizuna gidatuko zuena etorkizun oparo eta indartsuago baten bila.

Gizarte kontrola: Irrati, prentsa, zinema.. kontrolpean zituen eta komunikazio bide guztiak, hedapen mota berri bat sortzeko oldarkorragoa, masiboa.

Geografikoa: Inperioaren totalitarismoaren zerbitzura.

Herria estatuaren gorputza da, eta estatua herriaren espiritua da. Doktrina faxistaren barruan, herria Estatuarena da eta Estatua herria da. Estatuan guztia, estatuaren aurka ezer ez, estatuaren kanpo ezer ez.- Mussolini 1931

EKONOMIA ETA LANGILEEN EGOERA ESTATU TOTALITARIOAN

1 Estatuak industria eta lan publikoetako esku hartzeak langabezian ondorioak, baina herriaren onarpena ekarri zuen.

Bai alemanean eta baita Italian ere estatuak esku hartzea zuen arlo ekonomikoan eta sozial garrantzitsuak sortu zituen: Industria/ batez ere gerrarako industria eta industria astuna) Obra publikoak (errepideak, urtegiak, iturriak...) Etxebizitza plan herrikoian. Guzti honen emaitza langabezia tasaren beheakada izan zen baijan askatasun gabezia igartzen zen testuinguruan. Alemania 1939an munduko bigarren industria handiena zen.

2 Autarkia zegoen momentu horretan, gure kabuz bizitzeko eta hazteko gai izan behar gara. Eta hau babes politikoak birsorkuntza nazionala sortzeko egin zen.

Protektionismo totalitarioak irakasten du nazio handi bat ez duela menpekotasun ekonomiko edo industrialik izan behar eta kapitalismoaren aroa gainditu nahi zuen diskurtso bat osatzen da, beste bide bat bilatzen. Langileek euren lanaren bidez nazioa handiagoa bihurtzen lagundu behar dute nazioak langileen ongizatea zainduko duelako trukean.

3 Gizarte politiken sustapena egin zen gizartea erakartzeko eta arraza indartzeko. Herri osasuntsu bat herri boteretsuago bat da.

Haien ustez, osasun ona eta indar gehiago daukan langile bat nazio indartsuago bat eraikiko du. Gizarte politika sustapenak batez ere hiriko industria arloko gizonen langileetan ezarriko dira haiek zirelako industria motorraren motor ekonomikoa. Marko honetan, nekazaritza politika sozialetik at geratzen da eta emakumeen babesa amatasunaren babesean oinarritzen da, emakumeak ume sendo eta sortzaileak ziren bakarrik. Jaiotza tasa ere sustatu zuten, gero eta biztanle gehiago nazio indartsuago bat sortzen zela pentsatzen zutelako. Haien ustez, ez zegoen langabeziarik eta horregatik politika sozial totalitariotik kanpo gelditzen zen, honek Italian arazo larriak ekarri zituen. Beraz, langileei zergak inposatzearen truke estatuak hiriko gizonen langile industrialei familia hobariak, gaixotasun aseguruak eta laneko aseguruak eskainiko die. Honekin batera, sanatorio eta ospitaleen eraikuntza bultzatuko da baina bakarrik benetako italiarrei edo alemaniarrei babesten zaie, eta hau jakitzeko purutasuna eta moralitatea dira jarraitzen diren kriterioak. Bukatzeko, ijitoak, juduak, desgaituak eta desadostasun politikoa zeukatenak exekutatu edo kartzelara bidaltzen zituzten.